

Otthoni páholyban

Pesti kollegák mesélik, hogy szép lassan leszoktatták magukat a jegyharcról. Jön egy külföldi csillag, mondják hegedűművész, a koncertjére szóló jegyekért hetekkel korábban heves csaták indulnak; ám, ha előben közvetíti a tévé — minék? Zavartalanul lehet otthon élvezni a muzsikát, s bámulni a nagy embert... Szombaton hét óra előtt 10 perccel kötelesegszerűen a tévé elé ültem, fancsali képpel, „ahelyett, hogy átöltöznek és indulnak a színházba” — dohogtam. Péter László irodalomtörténész beszélt a szegedi színjátszás történetéről. Aztán Greguss Zoltán, Neményi Lili... Patkós Irma a Sziklay-korszakról... meg Agárdy, Komlós Juci, Erdődy Kálmán... Eszre sem vettem, mikor kezdődött a hangulatváltozásom, megbűvöltem figyeltem a boldog arcokat, a fővillanyozott emlékdézók elvenséget bámultam, történeteik nyomán furcsa, rég tapasztalt érzetek kerítettek hatalmukba, úgymint torokszorogató, szívmengető. Nem bántam, hogy nem vagyok útban a színházhoz. Három évvel ezelőtt (az akkorra tervezett színházavató és centenáriumi alkalomra, mely ugyebár elhalasztódott), elkészült a szegedi tévéstúdióban a Szege-

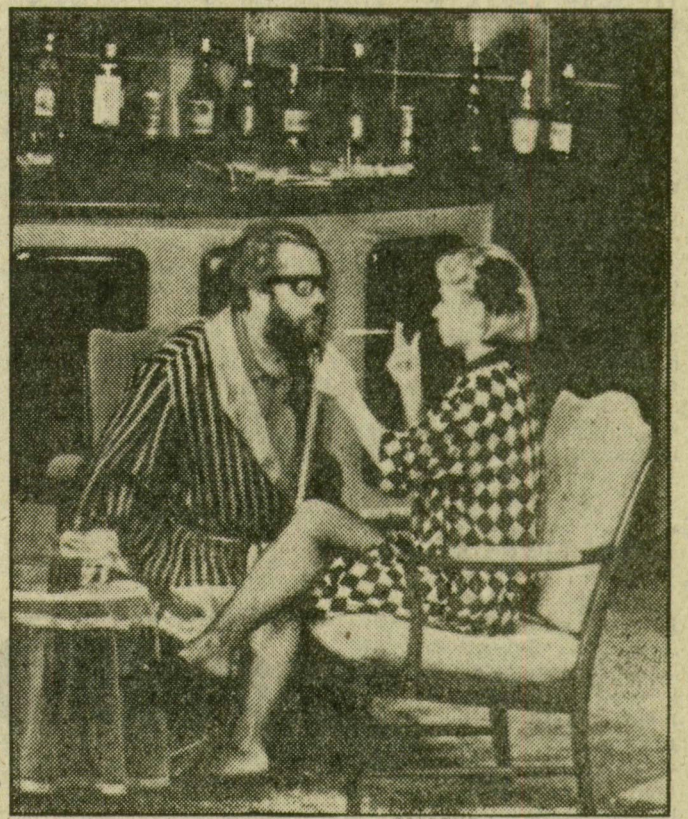
di Nemzeti Színház régi tagjainak emlékezéseiből összeállított műsor. Ezt mutatták be most, az előben közvetített avatóműsor előtt, a 2-esen. A több mint egyórás összeállítás; remekbe sikerült, a maga nemében a legkiválóbbak közé sorolandó televíziós munka. Vonzóan hangulatos és elgondolkodtatóan tartalmas. Pontosan, célratorően megszerkesztett (Bubryák István), érdeklően, nem egyszerűen mesterségszerűen, hanem „lélekkel” fényképezett (Kléner György), mesterialt megvágott (Losonci Teri és Szabó Bea) film, A riporter, Várkonyi Balázs, okos elhatározottsággal húzódott a háttérbe, mégis állandóan érezni lehetett jelenlétét. A 20-as évektől máig lépegethettünk az időben, s a tények és hangulatok, tárgyszerű és személyes színezetű emlékek sorozatából összeállt egy különlegességében is hiteles színház történet. Művelődéstörténet. Város történet. Társadalomtörténet. Miért sorakoztatom így ezeket a szavakat? Szándéktalanul, vagy ellenkezőleg (hajlok az utóbbira szavazni), a visszaemlékezések füzéréből nem egyszerűen a szegedi színház, nem is egy magyar színház, hanem a

„közeg” fejlődéstörténete is kibontakozott. Fejlődést mondok, pedig... Ahogy közeledtünk a régmúltból a múltom át a közelmúltig, jól érzékelhetővé vált: valahol útközben rendkívüli változások estek meg. Lehangoló, negatív változások. Átalakult a színész viszonya a színházhoz, a közönségéhez és a színházhoz, a társadalom és a művészet viszonya. Nem, kérem, nem az idő szépi itt az emlékeket! A hivatás tudata, a munka fejelembe, a szolgálat lényegének ismerete — volt. Mostanában meg „ugródeszka” a vidéki, a közönség „nehéz”, miszes, sznob, bajok vannak a hivatással, a főtartóssággal, a struktúrával, a pénzgazdálkodással... Ünneprontó gondolatok? Ünnepen is bécsülni való érték a jobbra indító, világozó felismerés: az életünk — más. Kun Zsuzsanna rendezte az Egy színház száz éve című filmet, csakúgy, mint a gálaműsor egyenes adását. A főnállásának 10. évfordulójához közeledő szegedi stúdió stábjának technikailag hibátlanul oldotta meg a nem mindennapos feladatot, a maidnem háromórás élő közvetítést. Sulyok Erzsébet

Ősbemutató a Kisszínházban

A leánykereskedő - csak úgy aprokszimative

Karinthy Ferenc Budapesti ősz című regényében, a 125. oldalon olvasható a jelenet: hosszú sor áll az 1956-os Budapestben az élelmiszerbolt előtt, s valaki panaszkodik, hogy Rákosiék alatt őt is lesittették, mint állítólagos leánykereskedőt. „Nevetés támad, a sorban továbbadták, megfordultak, megbámulták az illetőt. — És mi van a cekkerében? Vesz vagy elad? — Üres üvegek. Há visszaváltják. — Most akarja becserelni? — Mit csináljak, ha nincs pénzem. — Nem hajtottak elég szorgalmasan a lányok?” Lehetséges, hogy ily módon, egymásból így is kinőve, szintén születnek irasművek?

Király Levente (Straub) és Janisch Éva (Teca) az előadás egyik jelenetében

Nem tudni persze, mi vitte arra Karinthy Ferencet, hogy apánk korának közkedvelt slágerszerzőjével, Fényes Szabolccsal társulván, zenés darabbal örvendeztesse meg a Szegedi Nemzeti Színház vezetőjét, egy, több tekintetben igen nevezetes, bizonyára sokáig emlékezetesnek megmaradó évad, a 103. nyitódarabjaként. (A mű novella formában egyébként az idei Körképben megjelent.) Mindenesetre a G. Dénes Györgyszövegekkel továbbdúszított mű nemcsak leplezetlenül vállalja a felelőtlenül habkönnyű zenés vígjátékok középaját, „ó, de cuki” alapanyagát, de — közben végig szigorúan a műfaj adta kereteken belül maradván — jókora adag korszerűsítő pótmateriával is följavítani igyekszik egy (már bocsánat) „elstriesített” My Fair Lady-alapmotívumot. Mert biz' a Straub úr, a 45 éves, papíron-közgazdász főhős, akit Király Levente tiszteletreméltó pocakkal, hasonló igyekezettel, időnként a figura eredeti hatáskörökön is felül emelkedni tudóan strámbol meg — szóval, ez a Straub nevezetű menő pesti leánykereskedő afféle fura mai ellen-Higgins professzorként szeret belé teremtenyében, az ellen-Liza Tecába, kit alagsori házmesterné kislányából emele föl a kéjhölgyi lét jöllehet, kétes erkölcsi értékű, de annál jövedelmezőbb magasába. S ez a konvertibilis konzumhölgy Liza-Teca (Janisch Éva játssza, az alak egységiségének megfelelő hűséggel), dalra fakadván, meg is jöveddéli a konfliktust, vagyis a közelgő bajt, mi a születő l'amour révén majdan baljósan be is következnek: „Alkalmasint egy szép napon belémesel, alkalmasint hívlak és megérkezel, tudom, bezsong majd mind a kettőnk szíve, nem túl nagyon — csak úgy aprokszimative.”

Alkalmasint ily vérbő hát a történet, ama végkicsengetéssel, hogy ha a szerelem jó, a nagy jólét men: ha az ember — már tisztesség nem essék szolván — nem striciz és nem kurva, boldog talán lehet, de gazdag soha. Stílusosabban fogalmazva: hja, édesem, ha két-tiszta szerelmet akarsz, akard véle a jó-tiszta proliátét is — legalább csak úgy, aprokszimative, tudod. Nem két p-vel és x-szel — így. Fenti, fölemelőnek éppen-séggel nem nevezhető, eszmei mondandó cinizmusát természetesen illendőséggel csökkentti néhány idézőjel, egy kis játékoság (ön)ironia, valamicske könnyedén fricskázgató, némiképp ernyedt társadalomkritika, hogy minden szépen együtt legyen. Egészen a legvégső „nagy húzásig”, hogy aszongya, „jól élünk, semmi baj!... Jól élünk, semmi vesz! És hoci, puszi, amíg élsz.” Az eletszínvonalpolitika, -stagnálás és -csökkenés kérdéseinek roppant sajátos (kesernyéstől savanyú szőlő ízéig terjedő) megközelítése, sajna, egyáltalán nem feledtetheti a szegedi produkció láttán az azt erendendő, nem éppen irigy-lésre méltó dilemmát, amit A leánykereskedő a színpadra állító szakembernek jelenthetett. Arkosi Arpádnak, a színház igen tehetséges, fiatal rendezőjének egyszerre kellett figyelembe vennie önnön debütálásának és az ünnepi évkezet egybeesésének tényét, valamint az adott mű és a belőle áradó millió bizonyos személyiségjegyekhez erősen köthető izlésbeli differenciáit. A legnemesebb igények felől nézve is az egyedül elfogadható, kizárólagosan járható utat választotta: az ő leánykereskedője csak úgy, aprokszimative az A leánykereskedő, ami egy, nem az

lehet, de gazdag soha. Stílusosabban fogalmazva: hja, édesem, ha két-tiszta szerelmet akarsz, akard véle a jó-tiszta proliátét is — legalább csak úgy, aprokszimative, tudod. Nem két p-vel és x-szel — így. Fenti, fölemelőnek éppen-séggel nem nevezhető, eszmei mondandó cinizmusát természetesen illendőséggel csökkentti néhány idézőjel, egy kis játékoság (ön)ironia, valamicske könnyedén fricskázgató, némiképp ernyedt társadalomkritika, hogy minden szépen együtt legyen. Egészen a legvégső „nagy húzásig”, hogy aszongya, „jól élünk, semmi baj!... Jól élünk, semmi vesz! És hoci, puszi, amíg élsz.” Az eletszínvonalpolitika, -stagnálás és -csökkenés kérdéseinek roppant sajátos (kesernyéstől savanyú szőlő ízéig terjedő) megközelítése, sajna, egyáltalán nem feledtetheti a szegedi produkció láttán az azt erendendő, nem éppen irigy-lésre méltó dilemmát, amit A leánykereskedő a színpadra állító szakembernek jelenthetett. Arkosi Arpádnak, a színház igen tehetséges, fiatal rendezőjének egyszerre kellett figyelembe vennie önnön debütálásának és az ünnepi évkezet egybeesésének tényét, valamint az adott mű és a belőle áradó millió bizonyos személyiségjegyekhez erősen köthető izlésbeli differenciáit. A legnemesebb igények felől nézve is az egyedül elfogadható, kizárólagosan járható utat választotta: az ő leánykereskedője csak úgy, aprokszimative az A leánykereskedő, ami egy, nem az

Arkosi által megjárt rendezői stílus-világkép-iskolával rendelkező rendező lenne. Mert a szegedi előadás kitálat legalább három olyan dolgot, ami még akkor is vigasztaló, ha — a felújított színház avatásának előestéjén — nem biztos, hogy a nyolc évén át hűséggel egyedüli prózai teátrumnak zenés darabbal kellett volna eddigi kizárólagosságától elköszönnie; ilyen volt a videóklippekké roppant tudatos, egyszerű, dramaturgiai funkciót betöltő és „műfajon túli” használatát — hiszen jeleztek-jelképeztek a honi leánykereskedő világ státuszimbólumszerű, központi-fétiséjét — no meg az egyes jelenetek ritmikai, sőt néha még tartalmi forrójait is. Ilyen volt azután Húgye Zsuzsa alakítása, aki Turcsknek szerepében képes volt elég sokat felvillantani egy másféle, igényes, a figurák szürke interpretációján túli értelmezés szellemiségéből — és végül, de távolról sem utolsósorban, ilyen kitálatlásnak számítottak azok a könnyedén, biztos kézzel megoldott helyszínátúnésék, ezek megoldásvariációi, amelyek tempós és színt egyaránt biztosítottak, olykor kicsit még szövegéből-műfajból kisdudáló jelzéseket is. (Az állókép-villanásoknál vagy például a Goldstein-Borisz-jelenetben.) A szegedi ősbemutató persze, jó, ha tisztán látjuk, udvariasan fogalmazva is, aligha fog a nevezetes színelőadások halhatatlan szegedi sorába tartozni — viszont Tarján Péter, Kovács Zsolt, Holl Zsuzsa, Csáka György, Ragó Iván, Flórián Antal és a többiek erőtesztéséi épp olyan nagy tapasztaltak, mint Ek Erzsébet kitűnő jelmezei, Varga Mátyas hangulatos díszlete és Nagy Imre gondos-pontos zenéi „vezetése”, a premier alkalmából Szegedre érkezett szerzőkkel egyetemben. Ami pedig gyönyörű fővárosunk igazi leánykereskedőit illeti — már csak úgy, aprokszimative —, nem kell attól tartani, hogy eme, jó akarattal még nevelő szándékúnak is mondható mű érdemi élvezésével fecsérelnek a drága időt és a jó magyar forintot. A lányok hajtának szorgalmasan. Aki meg színházba jár ebben az országban, úgyis a jól élők egymást szerető, érző szívű társaságához tartozik. legalábbis alkalmasint, vagy csak úgy, aprokszimative. Ugyhogy semmi baj.

Domonkos László

Akit betegesen vonzanak az autók

Bűnszövetségben elkövetett lopás miatt — előzetes letartóztatás mellett — folyó vizsgálat három fiatalember, a 17 éves J. Attila és T. László, valamint a 20 éves Gyóni Ferenc ügyében. Lopássorozatuk augusztus közepén kezdődött, amikor egyikük lakásán megbeszéltek, hogy autofeltörésekből szereznek pénzt. A „vezér”, Gyóni Ferenc már alapos tapasztalattal rendelkezett a téren, úgyhogy tervük valóra váltása nem okozott nekik gondot. Főként külföldi autókát szemeltek ki, s nem is jártak eredmény nélkül. Egy nyugatnémet BMW-ből 1500 márkát, s 3500 márka értékű orvosi táskát emeltek el. Utóbbi ráadásul létfontosságú életmentő eszközöket tartalmazott, amivel azonban a fiatalok nem tudtak mit kezdeni, ezért bebójták egy tóba... Kesőbb a kempingben egy francia lakóocsi ráment ki, majd egy NDK rendszámú autóból használati tárgyakat vittek el, egy Volkswagenből pedig hangszórókat. Összesen hét eset miatt érkezett feljelentés a rendőrségre, azonban a kihallgatás során kiderült: kétszer ennyi úgyról van szó, csak a kárvallottak nem minden alkalommal tették feljelentést — eddig. A sorozatnak egyébként akkor lett vége, amikor Gyóni egy lopott autóval karambolozott, s amikor el akart szálladni a helyszínre, elfogták.

— Az még csak segédmotor volt.
— Értem. Szóval, újra Aszód. Meddig?
— Októberben szabadságra engedtek, de a visszautazás előtt ejjel ismét elvittem egy autót. Addig mentem vele, míg volt benne benzín. Aztán otthon már vártak...
— Milyen büntetést kaptok?
— Egy év fogház, a fiatalokúak börtönében, Tökölön.
— Ott sok olyan fiatal van, aki erőszakos bűncselekményért kerül oda. Tőlük is tanult valamit?
— Nem, nem, az ilyen dolgok nem érdekelnék. Inkább tisztes elmegyek lopni, mint hogy leülsek, vagy kiraboljak valakit.
— Meddig volt Tökölön?
— 1985. október 22-én szabadultam, 25-én már loptam egy autót — mondja mosolygva — de csak novemberben kaptak el.
— Mondja, meg sem fordult a fejében, hogy abbahagyja az autofeltöréseket?
— De, csak akkor még felügyelet alatt voltam, és nem engedték, hogy itthagyjam Csongrád megyét. Így meg a barátok mindig belevittek a balhéba. En meg, olyan vagyok, ha megiszom azt a 15 üveg sörömet, akkor nem kell kétszer mondanom, hogy fölnyissak egy autót.
— Tehát egy év börtön, Allampusztán, immár felnőttek között.
— Ok nem tudták már az en vonalamon újat mondani, inkább én meséltem nekik. Idén augusztusban szabadultam, negyedkedvezményrel.

— Most már itt hagyhatta volna a megyét...
— Igen, de közben apámat elítélték, s enyém lett a lakás, nem akartam itthagyni.
— Miért itélték el az apját?
— Erőszakos nemi közönsülés.
— És az édesanyjával nem éltek együtt?
— Anyámat nem is ismertem.
— A szabadulás után mikor tört fel újból autót?
— Én nem törtem fel, csak tudok róla, hogy történt ilyen

— Honnan tudja?
— J. Attila és T. László mesélték, hogy mit csináltak.
— Maga ott sem volt?
— Ott voltam, de nem emlékszem, hogy mi történt, olyan részeg voltam.
— A társak azt mondják, maga volt a vezér.
— Rám akarják verni a balhét. J. egyszer azt mondta, amikor összevesztünk: „úgyis visszajuttattak a börtönbe.”
— Most mire számít?
— Attól függ, mit tudnak rám bizonyítani. De addig töröm a fejem, míg rá nem jövök, hol voltam, amikor ezek a dolgok történtek...
*

Valószínű, hogy Gyóni Ferenc erősen ittas volt, amikor az autofeltöréseket elkövette. Ez természetesen nem enyhítő körülmény. Mint ahogy az sem: bő 3 év alatt ötödször kerül szembe a bírósággal, mert nem tud tenni „autószervevényéről”. Az egyes büntetések között csak heteket, sőt napokat töltött szabadlában. Húszéves korá ellenére máris gazdag tapasztalatokkal rendelkezik...
Balogh Tamás

— Most már itt hagyhatta volna a megyét...
— Igen, de közben apámat elítélték, s enyém lett a lakás, nem akartam itthagyni.
— Miért itélték el az apját?
— Erőszakos nemi közönsülés.
— És az édesanyjával nem éltek együtt?
— Anyámat nem is ismertem.
— A szabadulás után mikor tört fel újból autót?
— Én nem törtem fel, csak tudok róla, hogy történt ilyen

A 20 éves Gyóni Ferenc különös visszaeső, jármű önkényes elvétele miatt már többször volt büntetve.
— Mikor itélték el először és miért? — kérdeztem tőle.
— Jármű önkényes elvétele miatt 1983 februárjában 1 évre javítóintézetbe küldtek Aszódra.
— Szabadult '84 februárjában. Meddig volt kinn?
— Májusig. Akkor majdnem nekimentem egy éppen ellopott kocsival a rendőrségre. Visszakerültem Aszódra.
— Honnan tudta, hogyan kell fölörni egy autót?
— Az intézetben mesélték a többiek, aztán gondoltam, én is megpróbálok.
— De már előtte is volt járműlopása?

— Most már itt hagyhatta volna a megyét...
— Igen, de közben apámat elítélték, s enyém lett a lakás, nem akartam itthagyni.
— Miért itélték el az apját?
— Erőszakos nemi közönsülés.
— És az édesanyjával nem éltek együtt?
— Anyámat nem is ismertem.
— A szabadulás után mikor tört fel újból autót?
— Én nem törtem fel, csak tudok róla, hogy történt ilyen

Butiksor a Fontana Divatházban

Budapest belvárosában, a Fontana Divatház felemelén két hónapig tartó átalakítás után három külföldi vállalat közreműködésével hűtőfontánák nyíltak. A legnagyobb az NDK-beli Exquisit cég részlege, ahová a Konsumex Külkereskedelmi Vállalatlan keresztül árucserében évi 40 millió forint értékű elegáns fehérnemű és konfekcióáru érkezik. A magyar belkereskedelem cserebe cipőket, bőrárúkat és nejlontasakokat szállít az NDK-ba.
A Triumph cég a Módi Kereshedelmi Vállalattal

Butiksor a Fontana Divatházban

közösen nyitott butikot, ahol magyar-NSZK kooperációban készülő fehérneműket és fűrdőruhákat árusítanak. A harmadik a La Strada osztrák butik, ahol női konfekcióáru, valamint férfi és női kötöttáru kínálnak. A Habselyem Kötöttáru gyár is helyet kapott a divatház felemelén: a vállalat legújabb exkluzív fehérneműit árusítja.
Az áruház vezetői azt tervezik, hogy újabb átalakításokkal tovább bővítik a butikrendszerüket kereskedelmi formát. (MTI)

A prágai Khün gyermekkórus Szegeden

Az I. Számú Rókusi Altalános Iskola Kodály kórusának vendége a Khün gyermekkórus. Itt-tartózkodásuk alatt október 8-án, szerdán este 7 órakor koncertet adnak a zeneművészeti szakközépiskola hangversenytermében (Lenin krt. 79.). Műsorukban Liszt, Mozart, Beethoven, Smetana, Dvořák, valamint cseh és szlovák népdalok is szerepelnek. Vezetényel: Jiri Chvála, zongorán közreműködik: Božena Kronchová.